DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)
den 2 oktober 2003 *

I mål C-196/99 P,

Siderúrgica Aristrain Madrid SL, Madrid (Spanien), företrätt av A. Creus Carreras och N. Lacalle Mangas, abogados,

klagande,

angående överklagande av dom meddelad den 11 mars 1999 av förstainstansrätten (andra avdelningen i utökad sammansättning) i mål T-156/94, Aristrain mot kommissionen (REG 1999, s. II-645), i vilket det förs talan om upphävande av den domen,

i vilket den andra parten är:

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av J. Currall och W. Wils, båda i egenskap av ombud, biträdda av J. Rivas de Andrés, abogado, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande i första instans,

* Rättegångsspråk: spanska.

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Wathelet samt domarna D.A.O. Edward, A. La Pergola, P. Jann (referent) och S. von Bahr,

generaladvokat: C. Stix-Hackl,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören M.-F. Contet,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att parterna har avgivit muntliga yttranden vid förhandlingen den 31 januari 2002,

och efter att den 26 september 2002 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Siderúrgica Aristrain Madrid SL har, genom ansökan som inkom till domstolens kansli den 25 maj 1999, med stöd av artikel 49 i EKSG-stadgan för domstolen överklagat förstainstansrättens dom av den 11 mars 1999 i mål T-156/94,

Aristrain mot kommissionen (REG 1999, s. II-645) (nedan kallad den överklagade domen), i vilken förstainstansrätten delvis ogillade Siderúrgica Aristrain Madrid SL:s talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 94/215/EKSG av den 16 februari 1994 om tillämpningsförfarande enligt artikel 65 i EKSG-fördraget angående avtal och samordnade förfaranden bland europeiska stålbalksproducenter (EGT L 116, s. 1) (nedan kallat det omtvistade beslutet). Genom detta beslut bötfällde kommissionen klaganden med stöd av nämnda artikel.

Omständigheterna i målet och det omtvistade beslutet

2 Det framgår av den överklagade domen att den europeiska stålindustrin från och med år 1974 drabbades hårt av en minskad efterfrågan, vilket ledde till problem i form av överskott i utbudet och överproduktion samt en låg prisnivå.

3 Efter att ha försökt hantera krisen genom att företagen frivilligt gjorde ensidiga åtaganden i fråga om utbudet av stålvolymer på marknaden och minimipriser ("Simonetplanen"), och genom att riktpriser och minimipriser fastställdes ("Davignonplanen", "Eurofer 1-avtalet"), konstaterade kommissionen år 1980 att det förelåg en påtaglig krissituation i den mening som avses i artikel 58 i EKSG-fördraget, och föreskrev obligatoriska kvoter för produktionen av bland annat stålbalkar. Nämnda gemenskapssystem upphörde att gälla den 30 juni 1988.

4 Kommissionen hade redan dessförinnan i flera meddelanden och beslut tillkännagivit att kvoteringssystemet skulle överges, varvid den erinrat om att upphörandet av detta system innebar en återgång till en marknad med fri konkurrens mellan företagen. Sektorn kännetecknades emellertid även fortsättningsvis av överproduktion som enligt de sakkunniga omgående måste minskas i sådan omfattning att företagen kunde möta konkurrensen på världsmarknaden.

5 Efter att kvoteringssystemet upphört införde kommissionen ett övervakningssystem som innebar att statistik över tillverkning och leveranser samlades in, samt att utvecklingen på marknaderna följdes upp och att företagen regelbundet tillfrågades om situationen och tendenserna på marknaden. Företagen inom sektorn, däribland vissa medlemmar i branschsammanslutningen Eurofer, hade därför regelbunden kontakt med GD III (kommissionens generaldirektorat för inre marknad och industripolitik) (nedan kallat GD III) inom ramen för samrådsmötena. Övervakningssystemet upphörde den 30 juni 1990 och ersattes av ett system för individuell och frivillig information.

6 I början av år 1991 utförde kommissionen olika kontroller vid ett antal stålföretag och företagssammanslutningar inom denna sektor. Den 6 maj 1992 tillställdes dessa ett meddelande om anmärkningar. Förhör hölls i början av år 1993.

7 Kommissionen antog den 16 februari 1994 det omtvistade beslutet. I detta beslut slog kommissionen fast att 17 europeiska stålföretag och en företagssammanslutning hade deltagit i en rad överenskommelser, beslut och samordnade förfaranden för prisfastställelse, uppdelning av marknader och utbyte av konfidentiell information på gemenskapsmarknaden för stålbalkar, i strid med artikel 65.1 i EKSG-fördraget. Genom beslutet påfördes fjorton företag böter för överträdelser som skett mellan den 1 juli 1988 och den 31 december 1990.

Förfarandet vid förstainstansrätten och den överklagade domen

8 Klaganden väckte talan vid förstainstansrätten den 18 april 1994 och yrkade att det omtvistade beslutet delvis skulle ogiltigförklaras.

9 Förstainstansrätten biföll klagandens talan i den överklagade domen, och sänkte därvid böterna som påförts denne.

Parternas yrkanden

10 Klaganden har i sitt överklagande yrkat att domstolen skall

"1) upphäva den överklagade domen med anledning av samtliga eller några av de fel som påtalas, och dra samtliga rättsliga konsekvenser av upphävandet, samt antingen avgöra målet i sak eller återförvisa det till förstainstansrätten, närmare bestämt

a) upphäva den överklagade domen, på grund av att det omtvistade beslutet enligt den domen inte åsidosätter gemenskapsrätten till följd av felaktig tillämpning och tolkning av artikel 65 i EKSG-fördraget, och således ogiltigförklara nämnda beslut av detta skäl,

b) avgöra målet om detta är färdigt för att avgöras eller i förekommande fall, om målet inte är färdigt för att avgöras, återförvisa det till förstainstansrätten så att denna kan bedöma nedanstående grunder och följaktligen ogiltigförklara beslutet på sagda grunder eller, i andra hand, nedsätta det bötesbelopp som ådömts klaganden:

— solidariskt ansvar,

— bristande motivering,

— inkonsekvens,

— åsidosättande av likhets- och proportionalitetsprinciperna till följd av att bötesbeloppet angetts i ecu,

— den omständigheten att kommissionen inte ålagts att ersätta sökanden i första instans för samtliga kostnader och ränteutgifter som följer av ställande av säkerhet för eller betalning av hela eller delar av bötesbeloppet, och fastslå att ränta på bötesbeloppet inte skall börja löpa innan förstainstansrättens dom vinner laga kraft, samt följaktligen förplikta kommissionen att ersätta de kostnader och ränteutgifter som följer av ställande av säkerhet för eller betalning av bötesbeloppet,

— samma som ovan, i förhållande till den åttonde och den nionde grunden i detta överklagande,

c) återförvisa målet i den mån det inte är färdigt för avgörande på följande grund:

— maktmissbruk,

2) förplikta motparten att ersätta rättegångskostnaderna samt slå fast att motparten skall ersätta rättegångskostnaderna vid förstainstansrätten, för det fall överklagandet i sin helhet eller delvis vinner bifall."

11 Kommissionen har yrkat att domstolen skall

1) ogilla överklagandet och

2) förplikta klaganden att ersätta rättegångskostnaderna.

Grunderna för överklagandet

12 Klaganden har anfört följande nio grunder till stöd för sitt överklagande:

1) Felaktig tolkning och tillämpning av artikel 65 i EKSG-fördraget samt motstridiga skäl i fråga om bedömningen av de påstådda åsidosättandena.

2) Felaktig tillämpning av begreppet maktmissbruk.

3) Åsidosättande av artikel 15 i EKSG-fördraget när det gäller motiveringen av bötesbeloppet.

4) Bristande motivering i fråga om

a) fastställelsen av att beslutsförhet förelåg när det omtvistade beslutet antogs, samt rörande vägran att förordna om sådan bevisupptagning som yrkats av klaganden i detta avseende,

b) vägran att beakta storleken av de bötesbelopp som påförts i andra mål om konkurrensbegränsande samverkan.

5) Åsidosättande av gemenskapsrätten vid bedömningen av

a) argumentationen avseende den juridiska person som har att erlägga det påförda bötesbeloppet på grund av två olika bolags beteende,

b) den försvårande omständigheten att vetskap fanns om att de påtalade beteendena inte var lagenliga,

c) det datum som kommissionen använde i motiveringen av det omtvistade beslutet för att fastställa när de överträdelser som tillvitades klaganden inleddes.

6) Åsidosättande av principen om likabehandling och proportionalitetsprincipen vid bedömningen av argumenten angående hänsyn till att kursen på den spanska pesetan hade sjunkit i förhållande till ecun.

7) Åsidosättande av gemenskapsrätten genom att förstainstansrätten inte förpliktade kommissionen att ersätta kostnader jämte ränta för borgensåtagande eller för en eventuell betalning av böterna.

8) Åsidosättande av artikel 33 i förstainstansrättens rättegångsregler och av processrättsliga skyddsregler.

9) Åsidosättande av rätten till ett opartiskt avgörande inom en rimlig tid.

13 De punkter i den överklagade domen som grunderna avser kommer att anges allteftersom grunderna prövas.

Överklagandet

Den första grunden

14 Den första grunden avser ett åsidosättande av gemenskapsrätten på grund av en felaktig tolkning och tillämpning av artikel 65 i EKSG-fördraget samt motstridiga

skäl i fråga om bedömningen av de åsidosättanden som påstås ha skett inom den marknad som regleras genom detta fördrag.

15 Grunden gäller

— punkterna 314—336 i den överklagade domen, i vilka förstainstansrätten prövade klassificeringen av de påtalade beteendena med beaktande av kriteriet avseende "normal konkurrens" som avses i artikel 65 i EKSG-fördraget,

— punkterna 413—439 i den överklagade domen, i vilka förstainstansrätten prövade det omtvistade beslutet för att kontrollera huruvida det omtvistade informationsutbytet hade ansetts utgöra en självständig överträdelse, samt bedömde huruvida detta utbyte kunde hämma konkurrensen,

— punkterna 465—519 i den överklagade domen, i vilka förstainstansrätten prövade argumenten rörande kommissionens delaktighet i de överträdelser som klaganden påstås ha gjort sig skyldig till, samt

— punkterna 612—623 och 645 i den överklagade domen, i vilka förstainstansrätten prövade huruvida överträdelserna har haft en ekonomisk inverkan, för att därigenom kunna fastställa bötesbeloppet.

16 Klaganden har i huvudsak hävdat följande:

— Förstainstansrätten gjorde en felaktig tolkning av begreppen "avtal" och "samordnat förfarande", som förekommer i artikel 65 i EKSG-fördraget, när den använde tillämpningskriterierna i artikel 85 i EG-fördraget (nu artikel 81 EG) trots att de ekonomiska och rättsliga sammanhangen i de båda fördragen inte är identiska och att stålmarknaden har särskilda kännetecken, till exempel i form av en stor öppenhet vilket möjliggör en likvärdig prissättning.

— Förstainstansrätten gjorde fel när den, med hänsyn till behovet av möten för informationsutbyte inom ramen för tillämpningen av EKSG-fördraget och till vad GD III begärt i detta avseende, bland annat i punkt 233 i den överklagade domen, fann att blotta deltagandet i sådana möten var tillräckligt för att fastställa en delaktighet i konkurrensbegränsande verksamhet.

17 Enligt klaganden godtog förstainstansrätten vad klaganden anfört och vad vittnena uppgivit eftersom den i enlighet med vad som framgår av punkterna 606—623 i den överklagade domen minskade klagandens bötesbelopp med 15 procent, böter som denne påförts på grund av avtal och samordnade förfaranden för prisfastställelse.

18 Klaganden har också riktat anmärkningar mot förstainstansrätten för att den i punkt 420 i den överklagade domen skall ha underkänt kommissionens bedömning i dess skriftliga svar av den 19 januari 1998 och vid förhandlingen. Enligt detta svar kunde informationsutbytet inte utgöra en självständig överträdelse. Genom att på detta sätt ersätta sin egen bedömning med kommissionens bedömning överskred förstainstansrätten sina befogenheter.

19 Kommissionen har hävdat att argumentet om en felaktig tolkning av artikel 65 i EKSG-fördraget saknar grund. Den har gjort gällande att den överklagade domen innehåller en tillräcklig motivering för att förbudet mot prisfastställelse, i den mening som avses i nämnda bestämmelse, hade överträtts och att artikel 60 i samma fördrag inte hindrade att detta tillämpades.

20 Kommissionen anser i fråga om deltagandet i mötena för informationsutbyte att klaganden blandar samman lagenliga möten, som avses i punkt 232 i den överklagade domen, och de hemliga mötena för rättsstridiga ändamål som beskrivits i punkterna 510 och 511 i den domen. Klaganden har endast påtalat sistnämnda möten.

21 Kommissionen har hävdat att grunden avseende underkännandet av den bedömning som den redovisat under förfarandet, avseende det förhållandet att informationsutbytet utgjorde en självständig överträdelse, inte kan upptas till prövning, då den åberopats för första gången i domstolen. Grunden saknar betydelse också i så måtto att förstainstansrätten inom ramen för talan hade att pröva det omtvistade beslutet och inte denna typ av bedömning.

22 Kommissionen har i fråga om påståendet att GD III kände till och till och med uppmuntrade de konkurrensbegränsande förfarandena som klaganden tillvitats, hävdat att detta är felaktigt och därvid hänvisat till punkterna 510 och 511 i den överklagade domen. Där behandlas faktiska omständigheter som inte får prövas av domstolen.

Domstolens bedömning

23 Domstolen erinrar om att förstainstansrätten i punkterna 315—320 i den överklagade domen prövade det sammanhang i vilket artikel 65.1 i EKSG-

fördraget ingår. Den prövade vidare i punkterna 321—331 i den domen huruvida artikel 60 i nämnda fördrag var relevant för bedömningen, mot bakgrund av artikel 65.1, av det beteende som tillvitats klaganden. I punkt 332 i samma dom prövade förstainstansrätten artiklarna 46—48 i EKSG-fördraget för att i påföljande punkt konstatera att ingen av dittills återgivna bestämmelser gjorde det möjligt för företagen att överträda förbudet i nämnda artikel 65.1 i det fördraget, genom att sluta avtal eller genom att ägna sig åt sådana samordnade förfaranden för prisfastställelse som är i fråga i förevarande mål.

24 Domstolen finner att samtliga skäl som förstainstansrätten angav i detta avseende är välgrundade.

25 Förstainstansrätten prövade i punkterna 413—420 huruvida de påtalade systemen för informationsutbyte behandlades som en självständig överträdelse i det omtvistade beslutet. Domstolen erinrar emellertid om att klaganden inte har visat eller försökt visa på vilket sätt förstainstansrätten åsidosatte gemenskapsrätten när den själv tolkade detta beslut i stället för att lita till de förklaringar som lämnats i svaret av den 19 januari 1998 och av företrädare för kommissionen vid förhandlingen. Det räcker under alla omständigheter att erinra om att förstainstansrätten själv skall tolka en gemenskapsakt när den avgör en talan om ogiltigförklaring av densamma.

26 För bedömningen av om det omtvistade informationsutbytet är av konkurrensbegränsande natur ansåg förstainstansrätten, med hänsyn till den undersökning av EKSG-fördraget som den därefter företog, på goda grunder att artikel 65.1 i det fördraget baseras på uppfattningen att varje företag på ett självständigt sätt skall fastställa den politik som det avser att föra på den gemensamma marknaden.

27 Det följer inte heller av någon bestämmelse i EKSG-fördraget att närvaron vid de påtalade sammankomsterna måste antas vara lagenlig. Det var alltså på goda

grunder, och utan att åsidosätta bevisreglerna, som förstainstansrätten i punkt 233 i den överklagade domen slog fast att det räcker att ett företag har deltagit i möten där konkurrensbegränsande verksamhet har utövats för att visa att detta företag har deltagit i sagda verksamhet, om det inte finns tecken som tyder på motsatsen.

28 När det gäller argumentet angående påståendet att det var nödvändigt med informationsutbyte mellan företagen inom ramen för samarbetet med GD III, skall det påpekas att klaganden inte har åberopat något argument för att ifrågasätta förstainstansrättens bedömning i punkterna 478—519 i den överklagade domen. Förstainstansrätten visade i dessa punkter att de berörda företagen hade undanhållit uppgifter för kommissionen om att det förekom samtal mellan dem som begränsade konkurrensen och uppgifter om omfattningen av dessa samtal, samt att det förelåg avtal som dessa hade slutit. Förstainstansrätten preciserade i punkt 512 i den domen att bestämmelserna i artikel 65.4 i EKSG-fördraget, där det slås fast att överenskommelser och beslut som är förbjudna med stöd av denna artikels första punkt skall "sakna rättsverkan", i vilket fall som helst har ett objektivt innehåll som det åligger såväl företagen som kommissionen att iaktta, och kommissionen kan inte befria dem från denna skyldighet.

29 I motsats till vad klaganden har hävdat kan den omständigheten att förstainstansrätten minskade bötesbeloppet för att därigenom beakta den ekonomiska inverkan av informationsutbytet avseende priserna inte rubba det faktum att detta utbyte var konkurrensbegränsande. Förstainstansrättens kontroll av omfattningen av den sanktion som utdömts för klaganden med tillämpning av artikel 65.5 i EKSG-fördraget är nämligen en separat kontroll i förhållande till den prövning som görs för att kontrollera om det har skett en överträdelse i den mening som avses i punkt 1 i den bestämmelsen.

30 Förstainstansrätten sade alltså inte emot sig själv när den i punkterna 621—623 i den överklagade domen beaktade kommissionens handlande för att bedöma den ekonomiska inverkan och för att minska påförda böter, då den i punkterna 510 och 511 slog fast att överträdelsen i form av informationsutbytet skedde utan att tjänstemännen vid GD III hade någon kännedom därom.

31 Av samtliga dessa överväganden följer att överklagandet inte skall bifallas på den första grunden.

Den andra grunden

32 Den andra grunden avser att förstainstansrätten gjorde en felaktig rättslig tillämpning av begreppet maktmissbruk, eftersom dess prövning av det argument som klaganden framfört i detta avseende och av de indicier som klaganden åberopat var felaktig.

33 Denna grund avser punkterna 526—532 i den överklagade domen och de är avfattade enligt följande:

"526 Förstainstansrätten erinrar om att parallellt med det administrativa förfarande som GD IV [(generaldirektoratet för konkurrens) vid kommissionen] bedrev i detta ärende, förde GD III förhandlingar med stålindustrin som syftade till en grundlig omstrukturering av denna, som delvis finansierades med gemenskapens medel. I brist på ett avtal mellan parterna, avbröts dessa förhandlingar dagen före antagandet av [det omtvistade] beslutet, det vill säga den 15 februari 1994, under ett möte där företrädare för industrin samt kommissionsledamöterna Bangemann och Van Miert närvarade.

527 Ett beslut är enligt en fast rättspraxis ett uttryck för maktmissbruk om det på grundval av objektiva, relevanta och samstämmiga uppgifter anses ha antagits i det enda, eller i vart fall det avgörande, syftet att uppnå andra mål än dem som har angivits eller för att kringgå ett förfarande som föreskrivs i fördraget som är avsett särskilt för att hantera omständighe-

terna i det aktuella fallet (se till exempel domstolens dom av den 13 november 1990 i mål C-331/88, Fedesa m.fl., REG 1990, s. I-4023, punkt 24; förstainstansrättens dom av den 6 april 1995 i mål T-143/89, Ferriere Nord mot kommissionen, REG 1995, s. II-917, punkt 68, och av den 24 september 1996 i mål T-57/91, NALOO mot kommissionen, REG 1996, s. II-1019, punkt 327).

528 Att vidta rättsliga åtgärder mot och bekämpa överträdelser av konkurrensreglerna utgör ett legitimt syfte för kommissionens handlande i enlighet med de grundläggande bestämmelserna i artiklarna 3 och 4 i fördraget. När sådana överträdelser verkligen har bevisats, och det har styrkts att bötesbeloppen beräknades på ett objektivt och proportionerligt sätt, kan beslutet att påföra dessa bötesbelopp i enlighet med artikel 65.5 i fördraget endast anses utgöra ett uttryck för maktmissbruk i undantagsfall.

529 Varken samexistensen av parallella förhandlingar mellan kommissionen och industrin om omstrukturering av den europeiska stålindustrin, som hänförde sig till 80-talet, ja till och med 70-talet, eller 'sammanträffandet' att dessa förhandlingar strandade och att [det omtvistade] beslutet antogs, och de frågetecken som det väckte hos vissa ledamöter i Europaparlamentet eller hos journalister, utgör i sig ett tecken på maktmissbruk i förevarande mål.

530 För övrigt har förstainstansrätten inte noterat i de handlingar i målet som översändes till förstainstansrätten med stöd av artikel 23 [i EKSG-stadgan för domstolen] någon uppgift som kan styrka att förevarande förfarande för tillämpning av artikel 65 i fördraget användes i syfte att tvinga fram en omstrukturering av stålindustrin, eller att bestraffa stålindustrins brist på samarbete på området. Det finns för övrigt inget skäl att misstänka att förfarandet inte skedde på ett normalt sätt, från de första undersökningarna i januari månad år 1991 fram till antagandet av [det omtvistade] beslutet den 16 februari 1994, via meddelandet om anmärkningar till de

berörda företagen av den 6 maj 1992, bedömningen av deras svar som skickades i augusti månad år 1992, förhöret i januari månad år 1993, den interna undersökningen som vidtogs på begäran av de berörda parterna under januari och februari månad år 1993, översändandet av protokollet från förhöret i två delar den 8 juli och den 8 september 1993, och förberedandet av ett utkast till beslutet med översättning till de olika språken och konsultation av olika berörda tjänstegrenar. För övrigt har sökanden inte bestritt kommissionens påstående att på begäran av vissa företag sköts förhöret upp från september månad år 1992 till januari månad år 1993, det vill säga ungefär fyra månader, för att möjliggöra för deras advokater att ägna sig åt företagens försvar inom ramen för ett antidumpningsförfarande som vid denna tidpunkt inleddes mot dessa av de amerikanska myndigheterna.

531 Slutligen finns det inte någon uppgift som stöder argumentet, att [det omtvistade] beslutet inte skulle ha antagits i oförändrat skick om inte förhandlingarna med stålindustrin hade avbrutits dagen före. Detta gäller också för påståendena om att det skulle ha förekommit ett parallellt förfarande inom sektorn för 'rullar', med vilka klaganden lät sig nöja i sina skrivelser. Förstainstansrätten finner under dessa omständigheter att det inte finns skäl att bifalla yrkandet om förordnande om bevisupptagning.

532 Följaktligen skall sökandens argument avseende maktmissbruk förkastas."

34 Klaganden har hävdat att förstainstansrätten gjorde en felaktig rättstillämpning när den i den överklagade domen inte tillät att osäkerheten till följd av de klara tecken på maktmissbruk som spårats i fallet, och som åberopats av klaganden i dess skrivelser, undanröjdes.

35 Förstainstansrätten beaktade alltså för det första inte att det pågick en utredning avseende marknaden för "rullar" (coils) vid sidan av den utredning som utmynnat i det omtvistade beslutet, och för det andra tog den inte heller hänsyn

till att detta beslut fattades dagen efter det att förhandlingarna mellan kommissionen och företagen inom stålsektorn i gemenskapen i syfte att komma till rätta med deras meningsskiljaktigheter strandade. För det tredje beaktade rätten inte heller de uttalanden som kommissionsledamoten Van Mierts gjorde under presskonferensen den 16 februari 1994, där han betecknade det påförda bötesbeloppet som "föredömligt" och där han lade fram möjligheten att det vid tillämpningen av sanktionen hade tagits hänsyn till omständigheter som var främmande för de omständigheter som uteslutande var kopplade till utredningen.

36 Klaganden har även gjort anmärkningen mot förstainstansrätten att denna avgränsade sin prövning till handlingarna i målet då den inte fann något behov av att utöka utredningen för att fastställa huruvida det fanns någon substans i de förebragta indicierna, trots att dessa handlingar enligt klaganden innehöll tillräckliga uppgifter för att ge upphov till åtminstone rimliga tvivel.

37 Kommissionen anser att denna grund inte kan upptas till prövning eftersom klaganden endast har återgivit de argument som anfördes i förstainstansrätten.

38 Enligt kommissionen kan överklagandet i vilket fall som helst inte bifallas på denna grund eftersom förstainstansrätten utförligt motiverade sitt ställningstagande i punkterna 529—531 i den överklagade domen.

Domstolens bedömning

39 Förstainstansrätten erinrade på goda grunder, i punkt 527 i den överklagade domen, om att enligt fast rättspraxis innebär ett beslut maktmissbruk endast om det, på grundval av objektiva, relevanta och samstämmiga uppgifter, kan antas att det har antagits i det enda, eller i vart fall avgörande, syftet att uppnå andra mål än dem som angetts eller för att kringgå ett förfarande som särskilt föreskrivs i fördraget för att bemöta svårigheter i det enskilda fallet.

40 Det skall för övrigt erinras om att överklagandet i enlighet med vad som framgår av artikel 32d.1 KS och artikel 51 i EKSG-stadgan för domstolen skall vara begränsat till rättsfrågor. Förstainstansrätten är följaktligen ensam behörig att fastställa och bedöma de faktiska omständigheterna samt att pröva bevisningen, försåvitt dessa omständigheter och denna bevisning inte har missuppfattats (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 juni 1994 i mål C-136/92 P, kommissionen mot Brazzelli Lualdi m.fl., REG 1994, s. I-1981, punkterna 49 och 66, av den 15 oktober 2002 i de förenade målen C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P—C-252/99 P och C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. I-8375, punkt 194, och av den 10 december 2002 i mål C-312/00 P, kommissionen mot Camar och Tico, REG 2002, s. I-11355, punkt 69).

41 Domstolen får emellertid kontrollera huruvida förstainstansrätten har tagit ställning till parternas grunder och i laga ordning motiverat sin dom (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 mars 2001 i mål C-274/99 P, Connolly mot kommissionen, REG 2001, s. I-1611, punkterna 119—122).

42 I motsats till vad klaganden har hävdat prövade förstainstansrätten uttryckligen i punkten 529 i den överklagade domen omständigheterna för det omtvistade beslutets antagande, i form av de parallella förhandlingarna om omstrukturering av stålindustrin, sammanträffandet att dessa förhandlingar strandade och att beslutet antogs samt de utfrågningar som beslutet föranledde.

43 Det kan inte med någon framgång hävdas att förstainstansrätten underlät att ta hänsyn till Van Mierts uttalanden under presskonferensen den 16 februari 1994 av den enkla orsaken att rätten uttryckligen hänvisade till dessa i nämnda punkt 529 i den överklagade domen. Förstainstansrätten skall nämligen anses ha beaktat samtliga omständigheter som rör det omtvistade beslutets fattande, i form av bland annat nämnda uttalanden, genom "de frågetecken som det [omtvistade beslutet] väckte hos vissa ledamöter i Europaparlamentet eller hos journalister".

44 Förstainstansrätten tog i motsats till vad klaganden har påstått även hänsyn till det parallella förfarandet inom sektorn för "rullar", till vilken rätten uttryckligen hänvisade i punkt 531 i den överklagade domen.

45 Med hänsyn till att förstainstansrätten i denna punkt slog fast att det mot bakgrund av det parallella förfarandet inte gick att spåra några tecken på maktmissbruk, vilket utgör en bevisprövning som inte omfattas av domstolens kontroll inom ramen för ett överklagande, slog rätten följdriktigt fast att begäran om åtgärder för bevisupptagning i det förfarandet inte skulle bifallas.

46 Med beaktande av samtliga dessa omständigheter skall överklagandet inte bifallas på den andra grunden.

Den tredje grunden

47 Den tredje grunden avser ett åsidosättande av artikel 15 i EKSG-fördraget genom att förstainstansrätten inte underkände det omtvistade beslutet på grund av bristande motivering av beräkningen av böterna däri.

48 Grunden riktas mot punkterna 557—559 i den överklagade domen, vilka är avfattade enligt följande:

"557 Förstainstansrätten fastställde i sin dom av den 6 april 1995 i mål T-148/89, Tréfilunion mot kommissionen (REG 1995, s. II-1063,

punkt 142), att det vore önskvärt att företagen — för att bedöma sin ställning med full vetskap om saken — på det sätt som kommissionen anser vara lämpligt i detalj skulle kunna få kännedom om sättet att beräkna beloppet av de böter som har ålagts dem i ett beslut om överträdelse av konkurrensreglerna utan att för den skull vara tvungna att väcka talan mot detta beslut.

558 Det förhåller sig på det sättet i ännu större utsträckning när, som i förevarande fall, kommissionen har använt utförliga räkneformler för att beräkna bötesbeloppen. I ett sådant fall är det önskvärt att de berörda företagen, och i förekommande fall förstainstansrätten, skall kunna kontrollera att den metod som använts och de etapper som kommissionen följt är korrekta och förenliga med de bestämmelser och principer som är tillämpliga i fråga om böter, och i synnerhet med icke-diskrimineringsprincipen.

559 Det skall emellertid noteras att sådana sifferuppgifter som tillhandahålls på begäran av en part eller förstainstansrätten med tillämpning av artiklarna 64 och 65 i rättegångsreglerna inte utgör en ytterligare motivering i efterhand av beslutet. De utgör en översättning till siffror av de kriterier som angetts i beslutet, när kriterierna själva kan uppskattas."

49 Klaganden har hävdat att förstainstansrätten åsidosatte artikel 15 i EKSG-fördraget genom att inte bifalla talan på den grunden att det omtvistade beslutet var bristfälligt motiverat i fråga om beräkningen av böterna, samt genom att inte tillämpa de principer som den själv androg i punkterna 557 och 558 i den överklagade domen. Om förstainstansrättens ståndpunkt i detta avseende fastställs kommer kommissionen ändå fram till den muntliga delen av domstolsförfarandet att kunna lägga till skäl till dem som redan anförts i ett beslut om påförande av sanktioner.

50 Kommissionen anser att klaganden har gjort en felaktig tolkning av domen i det ovannämnda målet Tréfilunion mot kommissionen. Förstainstansrätten fann att bötesbeloppet var tillräckligt motiverat i det förevarande fallet genom att i ett *obiter dictum* ange att det var önskvärt att kommissionen lämnade fler detaljer angående beräkningssättet för en sådan sanktion. Kommissionen har vidare angivit att den efter att det omtvistade beslutet fattades antog riktlinjer för beräkningen av böter.

Domstolens bedömning

51 Domstolen erinrar om att enligt artikel 15 första stycket i EKSG-fördraget skall ”[k]ommissionens beslut, rekommendationer och yttranden... vara motiverade och hänvisa till de yttranden som kommissionen skall inhämta”.

52 Enligt fast rättspraxis är syftet med skyldigheten att motivera ett individuellt beslut att möjliggöra för gemenskapsdomstolarna att pröva beslutets lagenlighet och att ge den berörde de upplysningar som är nödvändiga för att denne skall kunna bedöma om beslutet är välgrundat eller om det eventuellt är behäftat med ett sådant fel att det är möjligt att ifrågasätta dess giltighet (dom av den 7 april 1987 i mål 32/86, Sisma mot kommissionen, REG 1987, s. 1645, punkt 8).

53 Förstainstansrätten fann i det förevarande fallet på goda grunder, i punkt 555 i den överklagade domen, att det omtvistade beslutet i punkterna 300—312, 314 och 315 i skälen till detta innehöll en tillräcklig och relevant redogörelse för de faktorer som beaktades för den generella bedömningen av hur allvarliga de olika påtalade överträdelserna var. Förstainstansrätten slog vidare i punkt 556 i nämnda dom fast att artikel 1 i beslutet innehöll angivelser om de tidsperioder som beaktats för varje överträdelse.

54 I punkt 300 i skälen till det omtvistade beslutet erinras nämligen om hur allvarliga överträdelserna varit, och där anges också de omständigheter som tagits i beaktande vid fastställandet av böterna. Sålunda beaktades, i punkt 301, den ekonomiska situationen för stålindustrin. I punkterna 302—304 beaktades att man inom åtminstone vissa företag kände till att dessa företags beteende stred eller hade kunnat strida mot artikel 65 i EKSG-fördraget. Hänsyn togs i punkterna 308—312 till de missförstånd som kunnat uppstå under krissystemet, och i punkt 316 beaktades överträdelsernas varaktighet. Det omtvistade beslutet visar dessutom i detalj hur varje företag har deltagit i respektive överträdelse.

55 Domstolen konstaterar att de angivelser som förekommer i det omtvistade beslutet möjliggör för det företag som berörs att få vetskap om hur vidtagna åtgärder har motiverats, varmed de kan göra sina rättigheter gällande, och gemenskapsdomstolen får samtidigt möjlighet att utöva sin kontroll i fråga om lagenligheten av nämnda beslut. Härav följer att förstainstansrätten inte åsidosatte artikel 15 i EKSG-fördraget när den fann att beslutet försetts med en tillräcklig motivering vad gäller bestämningen av bötesbeloppet.

56 När det gäller angivelsen av sifferuppgifter avseende sättet för beräkning av böterna erinrar domstolen om att sådana uppgifter inte är oundgängliga för att uppfylla skyldigheten att motivera ett beslut om påförande av böter, hur användbara och önskvärda sådana uppgifter än må vara. Det skall därvid betonas att kommissionen under alla omständigheter inte skulle kunna avsäga sig sin befogenhet att göra skönsmässiga bedömningar genom att uteslutande och rutinmässigt hänvisa till matematiska formler (dom av den 16 november 2000 i mål C-291/98 P, Sarrió mot kommissionen, REG 2000, s. I-9991, punkterna 75—77, och i det ovannämnda målet Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, punkt 464).

57 I punkterna 557 och 558 i den överklagade domen erinrade förstainstansrätten således på goda grunder, och utan att motsäga sig själv, om att det var önskvärt att sifferuppgifter förebringades för beräkningen av böterna, men den fann likväl i punkt 559 i den domen att motiveringen till det omtvistade beslutet var tillräcklig i fråga om bötesbeloppet.

58 Av dessa överväganden följer att överklagandet inte skall bifallas på den tredje grunden.

Den fjärde grunden

59 Den fjärde grunden består av två delar och avser att den överklagade domen är bristfälligt motiverad i fråga om dels huruvida beslutsförhet förelåg när beslutet fattades, dels förstainstansrättens vägran att beakta storleken av de böter som påförts i andra mål om konkurrensbegränsande samverkan inom EG-fördragets tillämpningsområde.

Den fjärde grundens första del

60 Den fjärde grundens första del avser dels att den överklagade domen är bristfälligt motiverad i fråga om huruvida beslutsförhet förelåg när det omtvistade beslutet fattades, dels vägran att förordna om förebringande av relevanta handlingar i detta avseende.

61 Klaganden har för det första bestridit förstainstansrättens bedömning av protokollet från det sammanträde under vilket kommissionen fattade det omtvistade beslutet (nedan kallat protokollet). Klaganden anser för det andra att rätten ex officio skulle ha gjort en mera omfattande undersökning eller åtminstone lämnat en tillräcklig motivering för sin vägran att förordna om ytterligare bevisupptagning i enlighet med klagandens yrkande.

62 Kommissionen anser att denna delgrund inte skall tas upp till prövning då den avser förstainstansrättens bedömning av de faktiska omständigheterna.

63 Överklagandet kan i alla fall inte bifallas på delgrunden eftersom förstainstansrättens skäl i punkterna 116—131 i den överklagade domen överensstämmer med gällande rätt. Klaganden gör dessutom en felaktig tolkning av sidan 40 i protokollet, vilken förstainstansrätten prövade i punkterna 125—128 i den domen.

Domstolens bedömning

64 Som erinrats i punkt 40 i föreliggande dom är förstainstansrätten ensam behörig att fastställa och bedöma de faktiska omständigheterna samt att pröva bevisningen. Klaganden har inte hävdat att förstainstansrätten missförstått innehållet i protokollet, och kan alltså inte ifrågasätta förstainstansrättens bedömning av denna handling.

65 Domstolen konstaterar i fråga om det första påståendet i denna delgrund, som avser att den överklagade domen är bristfälligt motiverad i fråga om erforderlig beslutsförhet vid beslutsfattande, endast att förstainstansrätten i punkterna 187—202 i den överklagade domen prövade denna fråga. I punkterna 195—200 i nämnda dom tog rätten på ett exakt och detaljerat sätt ställning till klagandens argumentation avseende frånvaron av sådan beslutsförhet när kommissionsledamöternas kollegium fattade sitt beslut.

66 Härav följer att den överklagade domen är tillräckligt motiverad på denna punkt.

67 Domstolen erinrar när det gäller det andra avsnittet av denna delgrund, avseende motiveringen av vägran att bifalla yrkandet om företeende av handlingar, om att det ankommer på gemenskapsdomstolarna att med beaktande av omständigheterna i tvisten besluta om det är nödvändigt att förete en sådan rättsakt, i enlighet med bestämmelserna om bevisupptagning i rättegångsreglerna. Vad gäller förstainstansrätten framgår det av artikel 49 jämförd med artikel 65 b i rättegångsreglerna att en anmodan om att förete handlingar ingår i de åtgärder för bevisupptagning som förstainstansrätten när som helst under rättegången kan besluta om (dom av den 6 april 2000 i mål C-286/95 P, kommissionen mot ICI, REG 2000, s. I-2341, punkterna 49 och 50).

68 I kommissionens arbetsordning i dess lydelse enligt kommissionens beslut 93/492/Euratom, EKSG, EEG av den 17 februari 1993 (EGT L 230, s. 15) finns föreskrifter om protokoll. Eftersom förstainstansrätten hade tillgång till en kopia av protokollet för att kontrollera hur kommissionens sammankomster förlöpt, fanns det inte något som helst motiv för att vidta ytterligare åtgärder för bevisupptagning i syfte att få del av ytterligare handlingar, om rätten fann att en sådan åtgärd inte var nödvändig för att bevisa sanningen (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, punkt 404).

69 Den prövning som förstainstansrätten gjorde av protokollet i punkterna 190—199 i den överklagade domen, och dess slutsats därav i punkt 200 i samma dom att beslutsförhet förelegat, utgör en tillräcklig rättslig motivering av förstainstansrättens bedömning i punkt 223 i nämnda dom att det inte fanns behov av att förordna om bevisupptagning i enlighet med klagandens yrkande.

70 Härav följer att påståendet i den fjärde grundens första del som avser en bristfällig motivering av vägran att förordna om bevisupptagning inte kan godtas.

Den fjärde grundens andra del

71 Klaganden har med den fjärde grundens andra del gjort gällande att förstainstansrätten valde att inte beakta storleken av de böter som påförts i andra mål om konkurrensbegränsande samverkan inom EG-fördragets tillämpningsområde, utan att därvid anföra några skäl till stöd för en sådan underlåtenhet.

72 Denna delgrund avser punkterna 649—652 i den överklagade domen, vilka har följande avfattning:

"649 Förstainstansrätten anser att det inte går att göra någon direkt jämförelse mellan den generella bötesbeloppsnivån i [det omtvistade] beslutet och den generella bötesbeloppsnivån [i kommissionens beslut 94/601/EG av den 13 juli 1994 om ett förfarande för tillämpning av artikel 85 i EG-fördraget (IV/K/33.833 — Carton) (EGT L 243, s. 1) (nedan kallat kartongbeslutet), eller kommissionens beslut 94/815/EG av den 30 november 1994 om ett förfarande för tillämpning av artikel 85 i EG-fördraget (ärende IV/33.126 och 33.322 — Cement) (EGT L 343, s. 1) (nedan kallat cementbeslutet)].

650 För det första har beräkningen i [det omtvistade] beslutet, som föregick antagandet av riktlinjerna, inte skett genom användning av den metod som föreskrivs i riktlinjerna och som förutsätter ett grundbelopp och höjningar i förhållande till varaktigheten.

651 För det andra antogs även kartongbeslutet och cementbeslutet före riktlinjerna, och det anges inte om kommissionen följde den metod som föreskrivs där.

652 För det tredje anser förstainstansrätten att de faktiska och de rättsliga omständigheterna i förevarande mål skiljer sig alltför mycket från omständigheterna i kartongärendet och cementärendet för att en utförlig jämförelse mellan de tre besluten skulle vara användbar vid bedömningen av det bötesbelopp som skall påföras sökanden i förevarande mål."

73 Klaganden har hävdat att förstainstansrätten felaktigt underlät att påföra kommissionen sanktioner för att den åsidosatt principen om likabehandling genom att den trots ett identiskt sammanhang tillämpade en metod som var mindre förmånlig i det föreliggande fallet än i andra fall, bland annat genom att påföra böter som uttryckt i procent av omsättningen var högre med hänsyn till överträdelsens svårighetsgrad och dess varaktighet än i kartong- och cementbesluten. Den överklagade domen innehåller inte något om detta vilket utgör en uppenbart bristfällig motivering av en väsentlig del av argumentationen.

74 Kommissionen anser att det finns två anledningar till att denna delgrund inte kan tas upp till prövning. Den utgör dels en ren upprepning av argument som redan lagts fram för förstainstansrätten, dels avser den bedömningen av sakomständigheter, vilken uteslutande ankommer på förstainstansrätten.

75 Vidare kan överklagandet inte heller bifallas på delgrunden eftersom förstainstansrättens resonemang överensstämmer med gällande rätt.

Domstolens bedömning

76 Domstolen konstaterar att förstainstansrätten i punkterna 650—652 i den överklagade domen utvecklade tre skäl till varför den inte fann någon mening i att jämföra bötesbeloppsnivån i det omtvistade beslutet och bötesbeloppsnivåerna i kartong- och cementbesluten.

77 Förstainstansrätten erinrade i punkterna 650 och 651 i nämnda dom på goda grunder om att såväl det omtvistade beslutet som kartong- och cementbesluten fattades innan kommissionen antog riktlinjerna, varför den metod som föreskrivs i dessa, och som förutsätter ett grundbelopp och höjningar i förhållande till överträdelsens varaktighet, inte användes.

78 Förstainstansrätten fann i punkt 652 i den överklagade domen att de faktiska och de rättsliga omständigheterna i det omtvistade beslutet skilde sig alltför mycket från omständigheterna i kartong- och cementbesluten för att en utförlig jämförelse mellan de tre besluten skulle vara till nytta vid bedömningen av det bötesbelopp som skulle påföras klaganden.

79 Förstainstansrätten gav härigenom en tillräcklig rättslig motivering till sin bedömning i punkt 649 i den överklagade domen, enligt vilken det inte kunde göras någon direkt jämförelse mellan den allmänna nivån på de böter som påförts genom de ifrågavarande besluten.

80 Förstainstansrätten åsidosatte inte därigenom principen om likabehandling utan angav skälen till varför ett sådant åsidosättande inte kunde fastställas enbart genom en jämförelse av nivåerna på de böter som påförts genom besluten i fråga.

81 Domstolen betonar att svårigheten att jämföra nivån på de böter som påförts de företag som deltagit i andra överenskommelser på olika marknader, som ibland har träffats med långa mellanrum i tiden, också kan följa av villkor som är nödvändiga för genomförandet av en effektiv konkurrenspolitik. I likhet med vad förstainstansrätten på goda grunder angav i punkt 644 i den överklagade domen, erinrar domstolen i detta avseende om att den omständigheten att kommissionen tidigare har påfört böter på en viss nivå för vissa typer av överträdelser inte

fråntar kommissionen möjligheten att höja denna nivå inom de gränser som anges i artikel 65.5 i EKSG-fördraget om det är nödvändigt för att säkerställa effektiviteten i gemenskapens konkurrenspolitik (se, analogt, dom av den 7 juni 1983 i de förenade målen 100/80—103/80, Musique Diffussion française m.fl. mot kommissionen, REG 1983, s. 1825, punkt 109, svensk specialutgåva, volym 7, s. 133).

82 Som domstolen har erinrat om i punkt 56 i förevarande dom kan användningen av matematiska formler för att fastställa bötesbeloppet inte fråntа kommissionen dess utrymme för skönsmässiga bedömningar på området.

83 Av samtliga dessa omständigheter följer att den fjärde grundens andra del inte kan godtas.

84 Överklagandet skall därför inte bifallas på den fjärde grunden.

Den femte grunden

85 Klaganden har genom den femte grunden hävdat att förstainstansrätten i flera fall har gjort en felaktig rättstillämpning. Grunden är uppdelad i tre delar.

86 Den femte grundens första del avser punkterna 140—143 i den överklagade domen vilka är avfattade enligt följande:

"140 Kommissionen har i vederbörlig ordning styrkt att [klaganden] och Aristrain Olaberría [SL (nedan kallad Aristrain Olaberría)] deltog i lika stor utsträckning i de olika överträdelser som de hållits ansvariga för i artikel 1 i beslutet, och att de två bolagen skall anses utgöra ett enda 'företag' i den mening som avses i artikel 65.5 i fördraget. Med hänsyn till de omständigheter som föreligger i detta fall anser förstainstansrätten därför att det var korrekt av kommissionen att hålla Aristrain Madrid ansvarigt för Aristrain Olaberrías uppträdande samt att beakta sistnämnda företags omsättning vid beräkningen av det bötesbelopp som förstnämnda företag skulle erlägga, såsom kommissionen gjorde i artikel 4 i [detta beslut].

141 Förstainstansrätten anser nämligen att eftersom det förelåg en situation, där det på grund av koncernens sammansättning och aktiekapitalets spridning var omöjligt eller mycket svårt att fastställa vilken juridisk person som, såsom ansvarig för samordningen av koncernens handlande, borde tillskrivas de överträdelser som de olika bolagen i koncernen gjort sig skyldiga till, hade kommissionen rätt att hålla de båda dotterbolagen [som är klagande] och Aristrain Olaberría solidariskt ansvariga för hela koncernens agerande, för att undvika att det faktum att bolagen formellt är åtskilda, som en följd av att de är särskilda juridiska personer, hindrar att de anses uppträda som en enhet på marknaden med avseende på tillämpningen av konkurrensreglerna (se [dom av den 14 juli 1972] i [mål 48/69,] ICI mot kommissionen, [REG 1972, s. 619] punkt 140).

142 Av detta följer att det var korrekt av kommissionen att i detta fall påföra de båda systerbolagen ett enda bötesbelopp, som beräknades med hänvisning till deras sammanlagda omsättning, genom att hålla dem solidariskt ansvariga för betalningen av bötesbeloppet.

143 Av detta följer även att kommissionen inte gjorde något rättsstridigt när den endast inkluderade [klaganden] bland [det omtvistade] beslutets mottagare, samtidigt som bötesbeloppet beräknades med hänvisning till dess omsättning tillsammans med Aristrain Olaberrías omsättning. Kommissionen avstod helt enkelt från att ha sistnämnda bolag som solidariskt betalningsansvarig medgäldenär."

87 Klaganden har hävdat att förstainstansrätten felaktigt godtog att kommissionen genom det omtvistade beslutet enbart påförde klaganden böter som en sanktion för ett rättsstridigt beteende som även hade uppvisats av systerbolaget Aristrain Olaberría. Klaganden har inte bestridit att de två bolagen ingår i samma grupp, men anser emellertid att detta inte kan medföra att endast ett bolag helt slumpmässigt skall bötfällas för ett beteende som uppvisats av samtliga som ingår i gruppen.

88 Klaganden har tillagt att det omtvistade beslutet saknar motivering i det avseendet och att förstainstansrätten gjorde fel när den ersatte sin egen motivering med en obefintlig sådan.

89 Kommissionen har gjort gällande att förstainstansrätten inte tillade något till kommissionens påståenden att de båda företagen ingår i samma grupp och utgör en "ekonomisk enhet", när den fann att de båda systerbolagen var solidariskt ansvariga för koncernens agerande. Rättens resonemang i punkterna 135—143 i den överklagade domen överensstämmer i övriga delar med gällande rätt.

90 Kommissionen har vidare hävdat att förstainstansrätten inte "omformulerade" det omtvistade beslutet. Rätten fastslog endast att den omständigheten att kommissionen endast bötfällde ett av de två berörda företagen och inte utsåg någon solidariskt ansvarig person, inte kan ligga till grund för en ogiltigförklaring av beslutet.

Domstolens bedömning

91 Punkt 16 b i det omtvistade beslutet är avfattad på följande sätt:

"José María Aristrain Madrid, SA och José María Aristrain SA (nedan kallade Aristrain) är stålföretag som ingår i stålkoncernen Aristrain vars aktiekapital ägs av familjen Aristrain. År 1990 uppgick koncernens omsättning till 73 216 000 000 spanska pesetas, varav... avsåg stålbalkar. José María Aristrain Madrid SA och José María Aristrain SA är numera kända under namnen Siderúrgica Aristrain Madrid SL och Siderúrgica Aristrain Olaberría SL."

92 I det följande hänvisas i det omtvistade beslutet till Aristrain varmed förstås såväl klaganden som Aristrain Olaberría i fråga om delaktigheten i de påtalade omständigheterna och ansvaret för överträdelserna.

93 Punkt 323 i skälen i det omtvistade beslutet är med avseende på sanktionen avfattad enligt följande:

"När det gäller de två Aristrainbolagen som båda tillverkar stålbalkar är endast ett av dessa föremål för förevarande beslut, nämligen Siderúrgica Aristrain,

Madrid SL, tidigare kallat José María Aristrain, Madrid SA. Böterna som påförts detta bolag avser också beteendet hos Siderúrgica Aristrain Olaberría SL, tidigare kallat José María Aristrain SA."

94 Domstolen konstaterar att denna punkt visar att kommissionen valde att låta sitt beslut omfatta endast ett av bolagen, men att beslutet inte innehåller något skäl för detta val.

95 Att endast hålla klaganden betalningsansvarig för ett bötesbelopp som påförts på grund av beteendet hos såväl klaganden som hos Aristrain Olaberría är ännu mindre begripligt då kommissionen i punkt 16 b i skälen i det omtvistade beslutet har erkänt att det rör sig om två olika bolag och då detta beslut inte heller innehåller några särskilda omständigheter avseende ansvar för överträdelserna, varför det finns anledning att anta att vart och ett av bolagen skall lastas för dessa överträdelser i den utsträckning som de själva deltagit i överträdelserna.

96 Av fast rättspraxis följer emellertid att ett företag kan hållas ansvarigt för ett annat företags konkurrensbegränsande beteende, om det förstnämnda företaget inte självständigt har bestämt sitt agerande på marknaden, utan i huvudsak har tillämpat instruktioner som det har fått av det förstnämnda företaget, och detta särskilt när detta beror på de ekonomiska och juridiska band som binder samman företagen (dom av den 16 november 2000 i mål C-294/98 P, Metsä-Serla m.fl. mot kommissionen, REG 2000, s. I-10065, punkt 27).

97 I förevarande fall visar det omtvistade beslutet emellertid inte att klaganden hade något bestämmande inflytande över Aristrain Olaberría, eller att det bolaget därmed skulle sakna all verklig självständighet i fråga om att bestämma sin inriktning på marknaden.

98 Förstainstansrätten fann i punkt 141 i den överklagade domen felaktigt att det var möjligt att tillvita ett bolag samtliga ageranden som förekommit i en grupp även om det bolaget inte hade identifierats som den juridiska person som i ledningen för denna grupp var ansvarig för samordningen av gruppens handlande.

99 Domstolen påtalar i detta avseende att bara det att bolagskapitalet i dessa olika affärsbolag ägs av en och samma person eller av en familj inte i sig är tillräckligt för att visa att det mellan dessa två bolag finns en ekonomisk gemenskap som i enlighet med gemenskapens konkurrensrätt medför att agerandet hos ett av bolagen kan läggas det andra bolaget till last, och att det ena bolaget kan åläggas att betala det andra bolagets böter.

100 Det omtvistade beslutet saknar motivering i detta avseende och innehåller dessutom en motstridighet eftersom det låter förstå att båda företagen i lika mån skall lastas för de fastställda överträdelserna, samtidigt som endast ett av bolagen förpliktas att betala de samlade böterna för båda bolagens agerande.

101 Av detta följer att förstainstansrätten gjorde en felaktig rättstillämpning när den inte vidtog någon åtgärd på grund av den bristande motiveringen av det omtvistade beslutet i denna fråga, och när den i punkt 142 i den överklagade domen fann att kommissionen hade fog för att solidariskt påföra de båda bolagen ett enda bötesbelopp som beräknades med hänsyn till bolagens sammanlagda omsättning, samt när den i punkt 143 i den domen fann att kommissionen kunde kräva att klaganden ensam skulle betala hela bötesbeloppet. De fel som förstainstansrätten begick medför att nämnda dom skall upphävas i fråga om dessa omständigheter.

102 Då detta upphävande endast avser en del av den överklagade domen fortsätter domstolen med sin prövning av grunderna för överklagandet.

Den femte grundens andra del

103 Den femte grundens andra del avser punkterna 624—628 i den överklagade domen. Punkterna 627 och 628 i den domen har följande avfattning:

"627 Förstainstansrätten anser att de tre delar av bevisningen som särskilt nämns i punkt 307 i [det omtvistade] beslutet, som är interna anteckningar upprättade av Usinor Sacilor, Peine-Salzgitter respektive Eurofer, inte åberopades som en särskild försvårande omständighet mot de tre berörda företagen, utan syftade snarare till att, tillsammans med punkterna 305 och 306, visa att alla de företag som [detta beslut] riktar sig till hade kännedom om att de överträdde förbudet i artikel 65.1 i fördraget. Av de skäl som redan angetts, anser förstainstansrätten att sökanden inte kunde vara ovetande om att dess uppträdande var olagligt.

628 Under dessa omständigheter anser förstainstansrätten, inom ramen för sin fulla prövningsrätt, att det inte finns skäl att bortse från den försvårande omständighet som anfördes mot sökanden i punkterna 305—307 i [det omtvistade] beslutet, utan att det är nödvändigt att kontrollera huruvida de sökanden känt till de kontroller som skett inom ramen för målet om rostfritt stål eller om de tre handlingar som nämns i punkt 307 i [detta beslut] kan anföras mot sökanden."

104 Klaganden har hävdat att den överklagade domen innehåller ett åsidosättande av gemenskapsrätten eftersom klaganden däri, på grundval av bevisning som andra företag tillhandahållit, lastas för en försvårande omständighet i form av kännedom om att dess beteende var rättsstridigt och vägran att försäkra sig om att påståendet i fråga var riktigt.

105 Kommissionen anser att denna grund inte skall tas upp till prövning eftersom den avser bedömningar av sakomständigheterna. Överklagandet kan inte heller bifallas på delgrunden eftersom den innebär en förvrängning av förstainstansrättens annars klart uttalade resonemang i punkterna 627 och 628 i den överklagade domen.

Domstolens bedömning

106 Domstolen påpekar att denna delgrund är resultatet av en uppenbart oriktig tolkning av den överklagade domen. Enligt förstainstansrätten var det nämligen inte genom den bevisning som avses i punkt 307 i skälen till det omtvistade beslutet, som inkommit från andra företag, som klaganden fick kännedom om att dess beteende var rättsstridigt. Rätten fastställde klagandens kännedom därom inom ramen för andra bedömningar vilka inte bestreds av klaganden. Så var bland annat fallet i fråga om de bedömningar som redogörelsen i punkterna 541—548 i den domen avser, i vilka rätten dels fann att klaganden hade varit medveten om att dess beteende var rättsstridigt, dels tillbakavisade argumentet om att klaganden varit i god tro.

107 Av detta följer att det är uppenbart att den femte grundens andra del inte kan godtas.

Den femte grundens tredje del

108 Den femte grundens tredje del avser punkt 226 i den överklagade domen, vilken har följande lydelse:

"Enligt artikel 1 i [det omtvistade] beslutet kritiserar kommissionen sökanden för att ha deltagit i en överträdelse genom prisfastställelse inom [Eurofers kommis-

sion med namnet stålbalkskommissionen]. Den period som beaktades vid fastställandet av böter var 24 månader, inbegripet perioden mellan den 1 januari 1989 och den 31 december 1990 (se punkterna 80—121, 223—243, 311, 313, 314 och artikel 1 i [det beslutet]. I det avseendet stämmer det att i artikel 4 i beslutet i den spanska och den franska versionen anges att sökanden påfördes böter för överträdelser som skedde 'efter den 31 december 1989'. Det framgår emellertid både av den tyska och den engelska versionen av artikel 4 samt av [nämnda besluts] motivering (se punkterna 313 och 314 avseende konsekvenserna av den övergångsperiod som föreskrivs i Spaniens anslutningsakt och artikel 1 där det anges att Aristrain under 24 månader deltog i överträdelsen att fastställa priser i stålbalkskommissionen), mot bakgrund av vilka beslutets slut skall tolkas, att omnämnandet av detta datum, i stället för den 31 december 1988, endast utgör ett skrivfel som inte inverkar på innehållet i den omtvistade rättsakten (se domstolens dom av den 2 juni 1994 i mål C-30/93, AC-ATEL Electronics Vertriebs, REG 1994, s. I-2305, punkterna 21—24)."

109 Klaganden har hävdat att förstainstansrätten åsidosatte gemenskapsrätten när den fann att ett sådant skrivfel i skälen till det omtvistade beslutet saknade inverkan.

110 Klaganden har också lastat förstainstansrätten för att säga emot sig själv när den i punkt 226 i den överklagade domen, i syfte att försäkra sig om och slå fast att det var fråga om en felaktighet, hänvisade till den tyska och den engelska versionen av det omtvistade beslutet, för att sedan i punkt 209 i den domen vid besvarandet av klagandens argument avseende de fel som hittats i den italienska versionen av detta beslut, nöja sig med att slå fast att beslutet "saknar betydelse, särskilt som den italienska versionen av [det omtvistade] beslutet inte var riktad till sökanden".

111 Kommissionen har hävdat att det inte finns något stöd för denna grund. Även om det erkänns att förstainstansrätten inte kunde hänvisa till andra språkversioner av det omtvistade beslutet är rättens klassificering av det fastslagna felet icke desto mindre tillräckligt motiverat genom hänvisningen till skälen till detta beslut, vilken klaganden inte har ifrågasatt.

Domstolens bedömning

112 Klaganden har genom denna del av grunden lastat förstainstansrätten för att ha förvrängt det omtvistade beslutet genom att anse att böterna som påförts klaganden avsåg överträdelser som skett efter den 31 december 1988, medan det i artikel 4 i den spanska och den franska versionen av detta beslut angavs att böterna var en sanktion för överträdelser som skett "efter den 31 december 1989".

113 Domstolen erinrar i detta avseende om att det av punkterna 80—121, 223—243 och 311 i skälen till det omtvistade beslutet, liksom mera specifikt av punkterna 313 och 314 i dessa skäl samt av artikel 1 i nämnda beslut, vilka angivits av förstainstansrätten i punkt 226 i den överklagade domen, framgår att den avsedda överträdelseperioden avser 24 månader mellan den 1 januari och den 31 december 1990.

114 Förstainstansrätten slog alltså med rätta — och utan att förvränga innehållet i det omtvistade beslutet — fast att omnämnandet i artikel 4 i den spanska och den franska versionen av detta beslut av datumet 31 december 1989 i stället för 31 december 1988, var ett skrivfel.

115 Ett sådant uppenbart materiellt fel påverkar inte giltigheten av en rättsakt utan ger den som upprättat denna möjlighet till självrättelse. Förstainstansrätten fann därför med rätta i punkt 226 i den överklagade domen att detta enkla skrivfel inte inverkade på innehållet i den ifrågasatta rättsakten, det vill säga det omtvistade beslutet.

116 Av detta följer att den femte grundens tredje del inte kan godtas.

117 Överklagandet skall mot bakgrund av vad som anförts ovan följaktligen bifallas på den femte grundens första del, men kan på övriga delgrunder inte vinna bifall.

Den sjätte grunden

118 Den sjätte grunden avser ett åsidosättande av gemenskapsrätten till följd av felaktig tolkning och tillämpning av principen om likabehandling och proportionalitetsprincipen och bygger på att förstainstansrätten missbedömde den spanska pesetans värdeminskning i förhållande till ecun, vilket ledde till att böterna som påförts klaganden ökade i förhållande till de böter som påförts företag i medlemsstater vars valutor inte minskat i värde, eller som ökat i värde.

119 Grunden avser punkterna 658—666 i den överklagade domen vilka har följande avfattning:

"658 I artikel 4 i [det omtvistade] beslutet föreskrivs att de ålagda böterna skall betalas i ecu.

659 Det kan påpekas att det inte finns något som hindrar kommissionen från att uttrycka böterna i ecu, vilket är en myntenhet som kan omräknas i nationell valuta. Detta underlättar dessutom för företagen att jämföra de

ålagda bötesbeloppen. Den omständigheten att ecun kan omräknas i nationell valuta skiljer den även från de 'beräkningsenheter' som nämns i artikel 15.2 i [rådets] förordning nr 17 [av den 6 februari 1962, första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar 85 och 86 (EGT 13, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1 s. 8)]. Domstolen har med avseende på dessa beräkningsenheter uttryckligen medgett att, eftersom dessa enheter inte utgör en betalningsvaluta, bötesbeloppet måste uttryckas i nationell valuta (domstolens dom av den 9 mars 1977 i de förenade målen 41/73, 43/73 och 44/73, Société anonyme générale sucrière m.fl. mot kommissionen — tolkning, REG 1977, s. 445, punkt 15).

660 Sökandens kritik av lagligheten av kommissionens metod att räkna om företagens aktuella årsomsättningar i ecu enligt den genomsnittliga växelkursen för samma år (1990) kan inte godtas, vilket förstainstansrätten slog fast i sin dom av den 14 maj 1998 i mål T-334/94, Sarrió mot kommissionen (REG 1998, s. II-1439), punkt 394 och följande punkter.

661 För det första skall kommissionen normalt tillämpa en enda och samma metod för att beräkna de böter som åläggs företag som har deltagit i en och samma överträdelse (se domen [i det ovannämnda målet Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen], punkt 122).

662 För att kunna jämföra de olika uppgifter om omsättningar som har meddelats i respektive nationell valuta av de berörda företagen skall kommissionen vidare omräkna årsomsättningarna i en och samma myntenhet. Eftersom värdet av ecun fastställs i förhållande till varje medlemsstats valuta var det riktigt av kommissionen att omräkna varje företags årsomsättning i ecu.

663 Det var likaledes riktigt av kommissionen att grunda sig på omsättningen från referensåret (1990) och att omräkna denna omsättning i ecu på grundval av den genomsnittliga växelkursen för detta år. För det första har beaktandet av varje företags omsättning under referensåret, närmare bestämt det sista helår under vilket överträdelsen pågick, gjort det möjligt för kommissionen att bedöma varje företags storlek och ekonomiska styrka samt omfattningen av den överträdelse som vart och ett av dessa företag gjort sig skyldigt till. Samtliga dessa omständigheter var relevanta för bedömningen av hur allvarlig den överträdelse var som vart och ett av dessa företag gjort sig skyldigt till var (se domen [i det ovannämnda målet Musique Diffusion française m.fl. mot kommissionen], punkterna 120 och 121). För det andra har kommissionen, genom att använda sig av den genomsnittliga växelkursen för referensåret vid omräkningen av de aktuella omsättningarna i ecu, kunnat undvika att eventuella valutakursförändringar som inträffat efter det att överträdelsen upphört påverkade bedömningen av företagens storlek och ekonomiska styrka och omfattningen av den överträdelse som vart och ett av dessa företag gjort sig skyldigt till samt, följaktligen, även bedömningen av hur allvarlig överträdelsen skulle anses vara. Bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är skall nämligen grundas på det verkliga ekonomiska läget vid den tid då överträdelsen begicks.

664 Argumentet att omsättningen för referensåret borde ha omräknats i ecu på grundval av den växelkurs som gällde då beslutet antogs kan följaktligen inte godtas. Metoden att beräkna böterna på grundval av den genomsnittliga växelkursen för referensåret gör att det går att undvika de oberäkneliga effekterna av förändringar av de nationella valutornas verkliga värden som kan inträffa, och som faktiskt i föreliggande fall även inträffade, mellan referensåret och det år då beslutet antogs. Om denna metod innebär att ett bestämt företag skall betala ett belopp uttryckt i nationell valuta som är nominellt högre eller lägre än det belopp som skulle ha betalats för det fall den växelkurs hade tillämpats som gällde då beslutet antogs, är detta inget annat än en logisk följd av förändringarna i de olika nationella valutornas verkliga värde.

665 Det kan tilläggas att de företag som var mottagare av beslutet i allmänhet utövar verksamhet i mer än en medlemsstat genom lokala representanter.

De genomför följaktligen transaktioner i flera olika nationella valutor. En omfattande andel av sökandens egen omsättning härrör från exportmarknaderna (enligt skrivelsen från sökandens revisorer av den 27 januari 1995 hade sökanden en omsättning avseende stålbalkar på 6 067 974 000 PTA i Spanien och 3 853 431 000 PTA inom övriga EKSG år 1990. Systerbolaget Aristrain Olaberría hade 12 717 803 000 PTA respektive 5 109 707 000 PTA i omsättning. Då överträdelser av artikel 65.1 i fördraget beivras i ett beslut såsom det omtvistade beslutet, och då de företag som är mottagare av beslutet i allmänhet bedriver verksamhet i flera medlemsstater, utgörs omsättningen för referensåret — omräknad i ecu i enlighet med den genomsnittliga växelkursen för detta år — av de sammanlagda omsättningarna i varje land där företaget är verksamt. Omsättningen avspeglar således klart de berörda företagens ekonomiska situation under referensåret.

666 Mot bakgrund av vad som anförts ovan kan sökandens argument inte leda till bifall för talan."

120 Klaganden har bestridit att bötesbeloppet skall fastställas på grundval av de aktuella omsättningarna enligt den genomsnittliga växelkursen för referensåret, medan bötesbeloppet, om det skulle ha betalats i nationell valuta, skulle ha betalats enligt den växelkurs som gällde dagen före den dag då bötesbeloppet betalades.

121 Enligt klaganden slog förstainstansrätten felaktigt fast att kommissionen måste omräkna omsättningarna i en och samma valutaenhet för att kunna jämföra de olika uppgifter om omsättningar som angetts. Huruvida ett bötesbelopp som påförts är högre än ett annat bötesbelopp kan emellertid fastställas redan på grundval av den procentsats som tillämpats på omsättningen och som fastställs i förhållande till överträdelsens varaktighet och det enskilda företagets deltagande i överträdelserna av konkurrenslagstiftningen.

122 Klaganden har gjort gällande att det inte finns något objektivt skäl som rättfärdigar användningen av detta system, och att systemets tillämpning är uppenbart diskriminerande för företag vars nationella valuta devalverats under referensåret. Enligt klaganden har förstainstansrätten således åsidosatt skälighetsprincipen genom att inte underkänna kommissionens val bland de alternativa beräkningsmetoder som stod till buds.

123 Klaganden har också lastat förstainstansrätten för att inte ha beaktat att bötesbeloppet skulle betalas vid en annan tidpunkt än den vid vilken bötesbeloppet fastställdes.

124 Kommissionen anser att överklagandet inte skall bifallas på denna grund och att klaganden inte har föreslagit någon annan metod som skulle kunna vara praktiskt tillämplig.

125 Kommissionen har hävdat att det är logiskt att lägga omsättningen och växelkursen för det år som överträdelsen ägde rum till grund för beräkningen, eftersom denna metod faktiskt återspeglar betydelsen av överträdelsen vid tidpunkten för dess inträffande, och gör det möjligt att med stor noggrannhet beakta alla eventuella fördelar som eventuellt följer av överträdelsen.

126 Kommissionen har klargjort att det inte finns någon skyldighet att betala böterna med nationell valuta och att en reglering av bötesskulden även kan ske i ecu.

127 Kommissionen har vidare påpekat att den växelkurs som gällde vid den tidpunkt då bötesbeloppets storlek fastställdes visserligen skiljer sig från den växelkurs som tillämpades vid den tidpunkt då bötesbeloppet betalades, men att detta beror på att klaganden valde att betala böterna vid ett senare tillfälle än när bötesbeloppet fastställdes. Detta företag hade kunnat spärra bötesbeloppet på ett bankkonto redan år 1994.

Domstolens bedömning

128 Det kan konstateras att förstainstansrätten hade fog för sin ståndpunkt att beaktandet av varje företags omsättning under referensåret, närmare bestämt det sista helår under vilket överträdelsen pågick, var relevant för att bedöma omfattningen av den överträdelse som vart och ett av företagen gjort sig skyldigt till. När det gäller att bedöma vilken storlek och ekonomisk styrka ett företag hade när överträdelsen begicks skall omsättningen för denna period användas som utgångspunkt, och inte omsättningen vid tidpunkten när beslutet om att ålägga böter fattades (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Cour Sarrió mot kommissionen, punkt 86).

129 Klaganden har inte visat på vilket sätt användningen av detta referensår innebär ett åsidosättande av principen om likabehandling och proportionalitetsprincipen. Tvärtom ger användningen av ett gemensamt referensår för samtliga företag som deltagit i samma överträdelse en garanti för att de behandlas på samma sätt som övriga företag, eftersom sanktionerna fastställs enhetligt utan hänsyn till yttre och osäkra omständigheter som skulle ha kunnat påverka omsättingen mellan det sista år när överträdelsen pågick och den tidpunkt när beslutet om påförande av böter fattades. Den omständigheten att referensåret ingick i överträdelseperioden möjliggjorde för övrigt en bedömning av omfattningen av överträdelsen utifrån den ekonomiska verkligheten, såsom den framstod under denna period.

130 När det gäller fastställande av böterna i ecu på grundval av en omsättning som räknats om efter den växelkurs som gällde år 1990, betonar domstolen att omräkningen av referensårets omsättning efter växelkursen denna period gjorde det möjligt att undvika en felaktig bedömning av storleken på de företag som deltagit i överträdelsen genom beaktande av yttre och osäkra omständigheter, såsom nationella valutakursers utveckling under den senaste perioden (domen i det ovannämnda målet Cour Sarrió mot kommissionen, punkt 86).

131 Domstolen erinrar vidare om att artikel 65.5 i EKSG-fördraget inte innehåller något förbud mot att böterna fastställs i ecu. Tvärtom är användningen av en gemensam valuta vid fastställandet av böter som påförts företag som deltagit i samma överträdelse motiverat av strävan att utdöma likvärdiga sanktioner för dessa företag.

132 Slutligen utgör valutakursförändringar en risk som kan medföra såväl för- som nackdelar. Företagen stöter vanligtvis på denna risk i sin affärsverksamhet och förekomsten av den är inte i sig sådan att ett bötesbelopp som lagenligt fastställts med hänsyn till överträdelsens svårighetsgrad och omsättningen under det sista år under vilket överträdelsen pågick blir olämpligt (se domen i det ovannämnda målet Cour Sarrió mot kommissionen, punkt 89).

133 Förstainstansrätten rättfärdigade alltså på goda grunder kommissionens metod för beräkning av böter och den åsidosatte därvid inte principen om likabehandling och proportionalitetsprincipen.

134 Överklagandet skall således inte bifallas på den sjätte grunden.

Den sjunde grunden

135 Den sjunde grunden avser att förstainstansrätten åsidosatte gemenskapsrätten när den inte förpliktade kommissionen att betala de kostnader och räntor som följer av ställandet av säkerhet för eller en eventuell betalning av böterna.

136 Grunden avser punkterna 710—712 och 717 i den överklagade domen vilka är avfattade enligt följande:

"710 I det avseendet skall det understrykas att enligt artikel 39 i fördraget skall talan vid förstainstansrätten inte hindra verkställighet. Av detta följer att kommissionen inte är skyldig att behandla ett företag som, vare sig det väckt talan eller ej, betalar bötesbeloppet den dag det blir exigibelt, i förekommande fall genom att utnyttja de delbetalningsvillkor till förmånlig räntesats som kommissionen kan ha erbjudit det såsom i förevarande mål, på samma sätt som ett företag som vill skjuta upp betalningen till dess slutlig dom meddelas. Förutom i undantagsfall, skall nämligen tillämpningen av normal dröjsmålsränta anses vara motiverad i det sistnämnda fallet (se domstolens dom av den 25 oktober 1983 i mål 107/82, AEG mot kommissionen, REG 1983, s. 3151, punkt 141, svensk specialutgåva, volym 7, och beslut av den 6 maj 1982 av domstolens ordförande i mål 107/82 R, AEG mot kommissionen, REG 1982, s. 1549, och av den 7 mars 1986 i mål 392/85 R, Finsider mot kommissionen, REG 1986, s. 959).

711 Det skall även erinras om att den möjlighet som de berörda företagen erbjöds att betala bötesbeloppen i form av fem årliga delbetalningar som fram till det de blir exigibla är underkastade EFMS grundräntesats kombinerat med möjligheten att få uppskov med indrivningsåtgärder om talan väcks, utgör en fördel i förhållande till det tillvägagångssätt som kommissionen traditionellt använder när talan väcks vid gemenskapsdomstol. Det framgår nämligen av de allmänna uppföranderegler som kommissionen har antagit att den räntesats som kommissionen kräver vid fall av uppskov med betalningen av bötesbeloppet motsvarar den räntesats som EFMS tillämpar för sina transaktioner i ecu den månad som föregår antagandet av beslutet i fråga, höjd med 1,5 procentenheter. Valet med delbetalning, som försenar exigibiliteten av fyra femtedelar av bötesbeloppet, får till effekt att senarelägga tillämpningen av denna räntesats.

712 Yrkandet om ogiltigförklaring av skrivelsen av den 28 februari 1994, genom vilken kommissionen meddelade sökanden om det omtvistade beslutet, skall således förkastas, utan att det är nödvändigt att bedöma frågan huruvida nämnda [skrivelse] utgör ett självständigt beslut, som kan överklagas inom ramen för en talan om ogiltigförklaring.

...

717 Sökandens yrkande att svaranden skall förpliktas att ersätta kostnaderna under det administrativa förfarandet skall således inte bifallas."

137 Klaganden har riktat en anmärkning mot förstainstansrätten för att denna inte biföll klagandens yrkande att kommissionen skulle förpliktas att ersätta kostnader och räntor hänförliga till ställande av säkerhet eller en eventuell betalning av böterna. Klaganden grundade detta yrkande bland annat på de felaktigheter som enligt klaganden häftade vid det omtvistade beslutet, och ansåg att kostnaderna jämte ränta var ersättningsgilla i den mening som avses i artikel 91 i förstainstansrättens rättegångsregler.

138 Klaganden har åberopat punkterna 109—116 i den överklagade domen, i vilka förstainstansrätten motiverade sin fulla behörighet att kontrollera de böter som kommissionen påfört med stöd av artikel 65 i EKSG-fördraget, och ur dessa dragit slutsatsen att det omtvistade beslutet inte var slutligt så länge som förstainstansrätten inte bekräftade det och att kostnader och ränta till följd av ställandet av säkerhet följaktligen inte skulle debiteras klaganden förrän rätten gjort en fullständig domstolskontroll av detta beslut.

139 Klaganden har således yrkat att domstolen skall upphäva punkt 717 i den överklagade domen till den del kommissionen inte däri förpliktas att betala kostnader jämte ränta för ställande av säkerhet eller för en eventuell betalning av böterna, samt att domstolen skall slå fast att räntan inte började löpa förrän vid tidpunkten när denna dom kunde verkställas.

140 Kommissionen har hävdat att överklagandet inte kan bifallas på denna grund.

141 Kommissionen har inledningsvis anfört att den inte förstår hur det kan hävdas att förstainstansrätten påstått att det omtvistade beslutet blir slutgiltigt först när den har bekräftat detta beslut. Det rör sig såtillvida om en felaktig tolkning av den överklagade domen.

142 Kommissionen har därefter gjort gällande att dess beslut om ekonomiska skyldigheter utgör exekutionstitlar enligt artikel 92 i EKSG-fördraget och att talan som väcks vid gemenskapsdomstolarna i enlighet med artikel 39 i det fördraget inte har någon uppskjutande effekt. Om böter inte skulle anses löpa med ränta förrän de slagits fast av förstainstansrätten skulle sistnämnda bestämmelse förlora sitt innehåll, och det skulle uppstå incitament att väcka talan med enda syfte att fördröja betalningen av böterna.

143 Kommissionen har slutligen hänvisat till punkterna 111—118 i den överklagade domen, i vilka förstainstansrätten tog ställning till vad klaganden anförde avseende det påstådda åsidosättandet av artikel 6 i den Europeiska konventionen av den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (nedan kallad Europakonventionen), och i fråga om förekomsten och omfattningen av en fullständig domstolsprövning.

Domstolens bedömning

144 Domstolen konstaterar att grunden bygger på ett felaktigt antagande om att en talan avseende en fullständig domstolsprövning av ett kommissionsbeslut medför att beslutet är provisoriskt så länge som gemenskapsdomstolen inte har fastställt beslutet.

145 Det räcker i detta avseende med att erinra dels om att kommissionens beslut om ekonomiska skyldigheter utgör exekutionstitlar i enlighet med artikel 92 i EKSG-fördraget, det vill säga att de kan verkställas utan att några villkor behöver uppfyllas eller att några formaliteter behöver vidtas, dels att talan vid gemenskapsdomstolarna inte har någon uppskjutande verkan vilket framgår av artikel 39 i detta fördrag.

146 Det följer inte heller av artikel 91 i förstainstansrättens rättegångsregler att kostnaderna på grund av ett visst sätt att betala böter som ett företag har att erlägga enligt artikel 65 i EKSG-fördraget, och som valts av detta företag, kan anses ingå i de kostnader som är ersättningsgilla enligt den förstnämnda bestämmelsen.

147 Härav följer att överklagandet inte kan bifallas på den sjunde grunden.

Den åttonde grunden

148 Den åttonde grunden avser ett åsidosättande av artikel 33 i förstainstansrättens rättegångsregler och processuella rättigheter i så måtto att det vid förhandlingen

endast var tre av de fem domare som meddelade domen som hade deltagit i överläggningen avseende den överklagade domen och som undertecknade denna.

149 Artikel 32.1—32.3 i förstainstansrättens rättegångsregler har följande lydelse:

"1. Om, när en domare har förhinder, ett jämnt antal domare är närvarande, skall den yngste enligt den i artikel 6 fastställda ordningen avstå från att delta i överläggningarna, såvida han inte är referent. Om så är fallet, skall den domare som står omedelbart före honom i rangordningen avstå från att deltaga i överläggningarna.

...

...

3. Om det antal av tre domare som krävs för beslutsförhet inte kan uppnås på en avdelning, skall avdelningsordföranden underrätta förstainstansrättens ordförande härom, varvid denne skall utse en annan domare, så att avdelningen blir beslutför."

150 I artikel 33.1—5 i nämnda regler föreskrivs följande:

"1. Rätten överlägger inom stängda dörrar.

2. Endast de domare som har varit närvarande under det muntliga förfarandet får deltaga i överläggningen.

3. Varje domare som deltar i överläggningen skall säga sin mening och ange skälen för denna.

...

5. Den mening som efter den avslutade överläggningen omfattas av majoriteten av domarna skall utgöra rättens beslut. Röster skall avges i omvänd ordning i förhållande till den ordning som anges i artikel 6 i dessa rättegångsregler."

151 Artikel 77 i den överklagade domen är således avfattad på följande sätt:

"Det muntliga förfarandet avslutades efter förhandlingen den 27 mars 1998. Eftersom två av avdelningens ledamöter var förhindrade att delta i överläggningarna efter att deras mandattid utlöpte den 17 september 1998, fortsatte förstainstansrättens överläggningar med de tre domare som har undertecknat denna dom, i enlighet med artikel 32 i rättegångsreglerna."

152 Klaganden har hävdat att den överklagade domen är behäftad med ett åsidosättande av artikel 33 i förstainstansrättens rättegångsregler eftersom ordföranden A. Kalogeropoulos och domaren C. P. Briët som båda tog del i det muntliga förfarandet och i den inledande delen av överläggningen, varken deltog i den avslutande delen av denna eller undertecknade domen.

153 Enligt klaganden innebär inte utgången av en domares mandat att denne är frånvarande eller förhindrad på sätt som avses i artikel 32.1 i dessa rättegångsregler. Klaganden har dessutom gjort gällande att inte bara den överklagade domen under dessa förhållanden strider mot bestämmelserna i artikel 33 i nämnda rättegångsregler, utan också att domen innebär ett åsidosättande av de grundläggande processuella rättigheter som hägnas av gemenskapsrätten och av Europakonventionen, till den del överläggningen utgör en viktig del av kollegiala domstolars verksamhet.

154 Kommissionen har gjort gällande att artikel 32 i förstainstansrättens rättegångsregler innehåller ett krav på att avdelningarna uppnår ett beslutsmässigt antal av tre ledamöter, något som skedde i det föreliggande målet. Kommissionen har för övrigt hävdat att klaganden gör en felaktig tolkning av artikel 33 i dessa rättegångsregler, vilka inte åsidosätts när alla domare som deltagit i det muntliga förfarandet inte kan närvara vid överläggningen, utan när domare som inte deltagit i det muntliga förfarandet närvarar vid överläggningen.

Domstolens bedömning

155 Enligt artikel 18 andra stycket i EKSG-stadgan för domstolen, vilken är tillämplig på förstainstansrätten enligt artikel 44 i samma stadga, skall förstainstansrättens avgöranden vara giltiga endast om ett ojämnt antal domare är närvarande. Om en avdelning består av tre eller fem domare, är avdelningens beslut giltiga endast om tre domare är närvarande. I artikel 32 i förstainstansrättens rättegångsregler preciseras genomförandet av dessa bestämmelser.

156 Det är inte avgörande för tillämpningen av dessa bestämmelser om förhindret är definitivt eller tillfälligt. Om en tillfällig frånvaro eller ett tillfälligt hinder motiverar en ändrad sammansättning av domstolen så att dess ledamöter fortblir

ojämnt till antalet, gäller detta, i motsats till vad klaganden har hävdat, i ännu högre grad vid ett definitivt förhinder exempelvis till följd av att förordnandet för en ledamot upphör.

157 Domstolen betonar dessutom att tidpunkten som enligt artikel 33.5 i förstainstansrättens rättegångsregler skall beaktas vid kontrollen av om bestämmelserna i de ifrågavarande rättegångsreglerna har iakttagits är den när förstainstansrätten efter sin avslutande diskussion slår fast de skäl som avgör hur rätten beslutar.

158 Andra avdelningen vid förstainstansrätten överlade alltså i förevarande fall med giltig verkan i en sammansättning som minskats till tre personer på grund av att förordnandena för två av avdelningens ursprungliga fem ledamöter löpt ut.

159 Domstolen erinrar i fråga om det påstådda åsidosättandet av Europakonventionen att klaganden enbart har påstått att ett sådant åsidosättande har skett, men att klaganden därutöver inte har ansträngt sig på något sätt för att visa hur förstainstansrättens iakttagande av bestämmelserna i dess rättegångsregler skulle kunna strida mot någon av bestämmelserna i konventionen.

160 Härav följer att överklagandet inte kan bifallas på den åttonde grunden.

Den nionde grunden

161 Den nionde grunden avser ett åsidosättande av artikel 6 i Europakonventionen i form av att klaganden inte fick rätt till en opartisk rättegång inom en rimlig tid.

162 Klaganden har hävdat att kommissionens betänksamheter att ge tillgång till de handlingar som klaganden behövde för sitt försvar, liksom domstolsförfarandets tidsutdräkt på mer än fem år, ledde till en obehörig försening av tvistens lösning varvid klaganden lidit allvarlig skada. Klaganden har närmare bestämt gjort gällande att kommissionen gjort sig skyldig till en mer än tre år lång försening vid handläggningen av förfarandet på grund av att denna institution inte omedelbart tillämpade artikel 23 i EKSG-stadgan för EG-domstolen och tillhandahöll begärda handlingar.

163 Kommissionen har preciserat att omständigheterna i målet skiljer sig väl från de omständigheter som domstolen prövade i sin dom av den 17 december 1998 i mål C-185/95 P, Baustahlgewebe mot kommissionen (REG 1998, s. I-8417). I föreliggande fall hade skyldigheten som föreskrivs i artikel 23 i EKSG-stadgan för EG-domstolen att tillställa förstainstansrätten alla de handlingar som avser målet tvingat rätten att undersöka dessa och besluta om vilka handlingar som kunde lämnas ut till klaganden.

164 Klaganden har dessutom betonat att det var på klagandens initiativ som förstainstansrätten gjorde en så pass grundlig undersökning av den skriftliga bevisningen.

Domstolens bedömning

165 Domstolen erinrar om att den allmänna gemenskapsrättsliga principen att envar har rätt till opartisk rättegång, bland dem rätten till rättegång inom skälig tid, är tillämplig inom ramen för en talan mot ett beslut av kommissionen varigenom ett företag har ålagts böter för överträdelse av konkurrensrätten (domen i det ovannämnda målet Baustahlgewebe mot kommissionen, punkt 21, och i det ovannämnda målet Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, punkt 179).

166 Domstolen påpekar att frågan huruvida tidsfristen är rimlig skall bedömas med hänsyn till de särskilda omständigheterna i varje enskilt ärende och i synnerhet med hänsyn till tvistens betydelse för den berörde, ärendets komplexitet samt sökandens och de behöriga myndigheternas uppträdande (domen i det ovannämnda målet Baustahlgewebe mot kommissionen, punkt 29, och i det ovannämnda målet Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, punkt 187).

167 Domstolen angav i detta avseende närmare att uppräkningen av dessa kriterier inte är uttömmande. Vid bedömningen av huruvida tidsfristen är rimlig krävs inte en systematisk bedömning av omständigheterna i ärendet med beaktande av samtliga kriterier, när tidsåtgången för förfarandet framstår som motiverad med beaktande av enbart ett kriterium. Syftet med dessa kriterier är att fastställa huruvida ärendets handläggningstid är motiverad eller ej. Ärendets komplexitet eller sökandens obstruerande uppträdande kan således anses motivera en tidsåtgång som vid första anblicken förefaller alltför stor. Omvänt kan tidsåtgången anses överskrida en rimlig tidsfrist även med beaktande av enbart ett kriterium, särskilt när tidsåtgången beror på de behöriga myndigheternas uppträdande. I vissa fall kan tidsåtgången för en del av förfarandet omgående anses som rimlig, när det framgår att den motsvarar den genomsnittliga handläggningstiden för ärenden av det aktuella slaget (domen i det ovannämnda målet Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, punkt 188).

168 Domstolen erinrar i föreliggande fall om att förfarandet vid förstainstansrätten tog sin utgångspunkt i inlämnandet den 18 april 1994 av den ansökan genom vilken klagandens talan om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet väcktes, ett mål som avslutades den 11 mars 1999 när den överklagade domen avkunnades. Målet varade således i nästan fem år.

169 En sådan tidsperiod framstår vid en första anblick som betydande. Domstolen erinrar emellertid om att elva företag väckte talan om ogiltigförklaring av samma beslut på fyra olika rättegångsspråk.

170 Som återges i punkterna 57—63 i den överklagade domen var förstainstansrätten tvungen att pröva olika bestridanden angående tillgången till handlingar avseende det administrativa förfarandet. När kommissionen den 24 november 1994 inkom med handlingar omfattande 11 000 sidor avseende det omtvistade beslutet och därvid gjorde gällande att handlingarna innehöll såväl affärshemligheter som dess egna interna handlingar, och att de därför inte fick lämnas ut till de berörda företagen, blev förstainstansrätten tvungen att höra parterna i denna fråga, sekretesspröva samtliga handlingar och besluta vilka handlingar som varje sökande kunde få ta del av.

171 Genom beslut av den 19 juni 1996 i målen T-134/94, T-136/94—T-138/94, T-141/94, T-145/94, T-147/94, T-148/94, T-151/94, T-156/94 och T-157/94, NMH Stahlwerke m.fl. mot kommissionen (REG 1996, s. II-537), beslutade

förstainstansrätten om sökandenas rätt till tillgång till de handlingar i målet som kommissionen översänt och som härrörde dels från sökandena själva, dels från tredje man i dessa förfaranden och som kommissionen klassificerade som konfidentiella i dessa parters intressen.

172 Genom beslut av den 10 december 1997 i målen T-134/94, T-136/94—T-138/94, T-141/94, T-145/94, T-147/94, T-148/94, T-151/94, T-156/94, T-157/94, NMH Stahlwerke m.fl. mot kommissionen (REG 1997, s. II-2293), biföll förstainstansrätten sökandenas begäran att få tillgång till de handlingar som kommissionen kvalificerat som "interna".

173 Kommissionen kan i motsats till vad klaganden har hävdat inte hållas ansvarig för en försening på mer än tre år i handläggningen av förfarandet på grund av att den inte iakttagit artikel 23 i EKSG-stadgan för domstolen. Efter den 24 november 1994 inkom nämligen kommissionen, på begäran av förstainstansrättens kansli den 25 oktober 1994, med sina handlingar i ärendet. Kommissionen kan för övrigt inte heller ställas till svars för rättsliga problem i samband med tillgången till vissa handlingar. Dessa svårigheter var mestadels av helt ny art, och förstainstansrätten fick avgöra dessa problem genom beslut efter prövning av de handlingar som varit föremål för bestridande.

174 De olika mål som väcktes av andra företag som berördes av det omtvistade beslutet förenades för bevisupptagning och muntligt förfarande. Som klargjordes i punkterna 64—74 i den överklagade domen förordnade förstainstansrätten om åtskilliga åtgärder för bevisupptagning inom ramen för beredandet av detta förfarande. Rätten ställde i detta avseende flera skriftliga frågor till parterna och förordnade om utlämnande av handlingar samt om vittnesförhör.

175 Det muntliga förfarandet avslutades med sammanträdet den 27 mars 1998.

176 Den överklagade domen avkunnades den 11 mars 1999, vilket var samma dag som dom meddelades i övriga tio mål om talan mot det omtvistade beslutet.

177 Av vad som anförts ovan framgår att tiden det tog att avsluta förfarandet medelst den överklagade domen bland annat kan förklaras av antalet företag som deltog i den konkurrensbegränsande samverkan, och som väckte talan mot det omtvistade beslutet, vilket fordrade att dessa mål prövades parallellt, av de rättsliga frågorna i samband med tillgången till det omfattande antalet handlingar i kommissionens ärende, av den fördjupade undersökning som förstainstansrätten företog, och av den språkliga barriär som rättens rättegångsregler utgör.

178 Av detta följer att tidsutdräkten vid förstainstansrätten var motiverad med tanke på att målet var särskilt komplicerat.

179 Överklagandet skall följaktligen inte bifallas på den nionde grunden.

180 Av samtliga ovan anförda överväganden följer att överklagandet endast kan bifallas såvitt den avser den femte grundens första del. Domstolen upphäver följaktligen den överklagade domen i den del där förstainstansrätten slog fast att talan om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet inte kunde bifallas i fråga om förpliktandet för klaganden att betala böter som även avsåg Aristrain Olaberrías beteende. Överklagandet skall ogillas i övriga delar.

Saken

181 Enligt artikel 61 i stadgan för EG-domstolen skall domstolen upphäva förstainstansrättens avgörande om överklagandet är välgrundat. Domstolen kan själv slutligt avgöra målet, om detta är färdigt för avgörande, eller återförvisa målet till förstainstansrätten för avgörande.

182 Domstolen konstaterar i detta avseende att de skäl som anges i punkterna 91—101 i föreliggande dom för ett delvis upphävande av den överklagade domen inte kan leda till att hela det omtvistade beslutet skall ogiltigförklaras. Nämnda skäl rättfärdigar nämligen en ogiltigförklaring av det beslutet endast i den del klaganden genom detta påförs en andel av böterna som även avser Aristrain Olaberrías beteende.

183 Fastställandet av denna andel av det bötesbelopp som felaktigt påförts klaganden fordrar emellertid bland annat att räkenskapshandlingar från de båda bolagen undersöks och särskilt att vardera bolags omsättning inom stålbalkssektorn för perioden granskas.

184 Domstolen finner följaktligen att tvisten inte är färdig för avgörande. Målet skall således återförvisas till förstainstansrätten för att denna skall fastställa den andel av bötesbeloppet som skall påföras klaganden, och ogiltigförklara det omtvistade beslutet med avseende på överskjutande del av böterna, samt i ett senare skede besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

följande dom:

1) Förstainstansrättens dom av den 11 mars 1999 i mål T-156/94, Aristrain mot kommissionen, upphävs till den del förstainstansrätten ogillade talan mot kommissionens beslut 94/215/EKSG av den 16 februari 1994 om tillämpningsförfarande enligt artikel 65 i EKSG-fördraget angående avtal och samordnade förfaranden bland europeiska stålbalksproducenter, såvitt avser åläggandet för Siderúrgica Aristrain Madrid SL att betala böter som även omfattade Aristrain Olaberrías beteende.

2) Överklagandet ogillas i övrigt.

3) Målet återförvisas till förstainstansrätten.

4) **Beslut om rättegångskostnader kommer att meddelas senare.**

Wathelet Edward La Pergola

Jann von Bahr

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 2 oktober 2003.

R. Grass M. Wathelet

Justitiesekreterare Ordförande på femte avdelningen